

Právní rámec pro činnost tzv. alternativních škol v České republice

Abstrakt

Práce se zabývá právními aspekty činnosti tzv. alternativních škol při poskytování základního a středního vzdělávání v České republice.

Začíná vysvětlením, co to vůbec alternativní školy jsou, čím se mohou lišit od škol standardních a udává jejich příklady. Posléze se zabývá obecnými právními podmínkami jejich existence. Ty nejprve vymezuje z hlediska mezinárodního a ústavního práva. Zkoumá prvky práva na vzdělání zakotveného v mezinárodních normativních katalogích lidských práv a Listině základních práv a svobod, mezi nimiž se nachází i povinnost státu respektovat při stanovování pravidel vzdělávání přesvědčení rodičů o výchově a vzdělávání svých dětí a právo jednotlivců i organizací zakládat a provozovat nestátní vzdělávací instituce. Na základě toho dovozuje, že je nepřípustné kvantitativně omezovat činnost soukromých škol, a vymezuje se vůči aktuální správní praxi Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Dále práce vymezuje obecné podmínky existence alternativních škol z hlediska současné zákonné úpravy, jíž je zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), a na ní navázané podzákonné úpravy. Dochází při tom mj. ke zjištění, že poskytování vzdělávání ve školách je tzv. jinou veřejnou správou, jež není ani státní správou, ani samosprávou, a že nositelkami této veřejné správy jsou právnické osoby vykonávající činnost školy. V návaznosti na to se zabývá právní povahou rámcových vzdělávacích programů a dovozuje, že jsou abstraktními akty *sui generis*. V těchto otázkách se vymezuje vůči judikatuře Nejvyššího správního soudu. Krom toho dovozuje existenci právního nároku na zápis školy do rejstříku škol a školských zařízení.

Dále práce hovoří o právní úpravě těch institutů školského práva, při jejichž využívání se alternativní školy typicky odlišují od škol standardních. Zabývá se postupně právními požadavky na obsah a rozsah vzdělávání, hodnocení výsledků vzdělávání žáků, zařazení žáků do tříd, organizaci vyučování a organizaci a vnitřní řízení školy. Vždy posuzuje, nakolik jsou metody typicky využívané alternativními školami v té které oblasti v souladu s právními normami.

Posléze hovoří o specifikách týkajících se alternativních škol při aplikaci právní úpravy personálního zajištění vzdělávání ve školách, jejíž těžiště leží v zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

Konečně se práce zabývá kontrolou a hodnocením poskytování vzdělávání ve školách, kdy hovoří o subjektech, které tuto kontrolu vykonávají, a nástrojích, které jim k tomu zákon svěřuje. Důvodem pro uplatnění nápravných prostředků může být nejen poskytování vzdělávání v rozporu s právními předpisy, ale i jeho nedostatečná kvalita.

V závěru činí obecné konkluze týkající se postavení tzv. alternativních škol v českém právním řádu a zmiňuje doporučení pro budoucnost.

Klíčová slova

Vzdělávání, školství, alternativy.